

Vallásosság kereszténység helyett. A Hitvallás fölmondása a hitvalló élet helyett, a szentségekhez járulás a szent élet helyett, pénteki böjt a szegények támogatása helyett (vö. Mt 7,21; 21,28-31; 9,13; 23,23-24.25-26). – És a legkevésbé látványos, *a legravaszabb kísértés*:

Belefáradás a szeretet gyakorlásába. A szeretet gyakori hiábavalósága annak tulajdonképpeni szakítópróbája. „Úgy sem megoldás semmire!” „Úgyis hiábavaló!” „Csak illúzió!” Bizony: „A gonoszság növekedésével sok szívben kihűl a szeretet; de aki mindvégig (haláláig) kitart benne, az mentődik meg” (Mt 24,12-13). Csak a vég nélküli szeretet isteni, mondhatnánk úgy is: valódi szeretet; az, amely nem áll meg a jog, a szimpátia, a haszon – vagy éppen az eredményesség határán.

Ilyen és ezekhez hasonló kísértéseken, szakítópróbákon csak úgy tudunk úrrá lenni, ha Istenből merítünk erőt az imádságon keresztül: „Ne vígy minket kísértésbe – szabadíts meg a gonosztól!” (Persze nem ezt a formulát kell ismételtetnünk, hanem konkrét helyzeteket kell konkrét módon megbeszelnünk az Atyával.)

Végső összefoglalás. A Miatyánk azoknak az imája, akik számára Isten mindenkit feltétel nélkül szerető „Abba”; akiknek az a legfontosabb, hogy Isten átjárja őket; hogy Isten országa, a Szeretet országa megvalósuljon a Földön (és a Földön túl) azáltal, hogy mi megtesszük az Ő akaratát; a Miatyánk azoknak az imája, akik kérik és veszik az ehhez szükséges szellemi kenyeret; kérik Isten bocsánatát a maguk bűneire és megbocsátanak az ellenük vétkezőknek; és akiknek az a legfontosabb, hogy minden kísértés, minden szakítópróba ellenére haláláig hűségesek maradjanak a szeretet útjához.

(1992)

JUHÁSZ MIKLÓS

RÓLATOK, MAGAMRÓL, MIRÓLUNK...

Nem elmélkedést, nem értekezést akarok írni, hanem vallomást. Rólatok, magamról, mirőlünk... Arról, hogy miért, miben, hogyan mondhatjuk magunkról: "mi"? Két házaspár, akiket egyébként rokon kapcsolat is összefűz, egy apáca, egy főiskolás, egy pap. Egy baráti kör. Hetenként három késő esti órát együtt olvasó, vitatkozó, feketekávézó és "pletykáló" társaság. Ezen túl - vagy inkább ezen innen? - emberileg, személynek szólóan is szeretik egymást. Frontátvonulások időkben persze kissé megmorogva egymást. Szociológiai háttérünket tíz gyermek, két iskolai osztály, laboratóriumi kutatás, egészségügyi raktári adminisztráció és egy nem-plébániai templom közössége adja. Munkaerkölcsre, tisztességükre, igazságosság-csúcsértékre, közéleti katolicizmusra nevelő szerzetesi iskolákból, szerzetesrendekből, kálvinista ihletésű családi körből, már az illegálitás idejében is kommunista édesapa mellől, cselédlányos, gyerekszobás polgári milióból, cserkészkedésből, rózsafüzér- társulatból, AC-s múltból, a lelkiismerete felett isteni tekintéllyel uralkodni akaró lelkiatyai vezetésből, patriarkális jellegű család-modellből, providás jellegű, liturgikus beállítottságú családtípusok-kal történt lelki és szellemi barátkozásokból...és nem is akarom folytatni hányféle (és egy-egy személyben persze keveredő, egymást átfedő, vagy időbelileg követő) szellemi-lelki miliókból jöttek, jöttünk.

És hol tartunk most? Van-e közös "mi"-profilunk? Egyek vagyunk abban, hogy keresztény hitünket akarjuk újra értelmezni; természetesen a tudatunkban, érzelmeinkben ma is elevenen ható múltunknak, szellemi-lelki háttérünknek megfelelően különböző mélységben. Van, aki szívesen ásna le egészen az alapokig, hogy onnét kiindulva építsen valami egészen újat. Van, aki megelégednék újszerű fogalmazásokkal. Mindegyikünknek tetszik az Isten= Szeretet megfogalmazás. Tetszik a szeretet-östény dinamizmusában kibontakozó belső isteni életről, ennek leghűbb földi lenyomatáról, a házasságról - közös olvasmányaink alapján - kialakított kép. Tetszik, hogy az erkölcsi csúcsérték a szeretet. Barátkozunk a szeretet konkretizálásával - adásban, szolgálatban, erő-nem alkalmazásban, illetve szegénységben, társadalmi

kicsiségben, üldözöttség béli. Barátkozunk, mert tudatunkat meghatározza létünk, mert előzményeinkben adott determináltságaink következtében egyikünk sincs ott társadalmilag, ahol egyébként lehetne. Egyfelől szívesen ideologizáljuk tehát társadalmi kicsiségünket, s mindazt, ami ebből következik. Másfelől szellemi-lelki, szociológiai előzményeinknek, tudatalatti irányulásainknak megfelelően "gondban" vagyunk az evilági országra irányuló felelősség, a közrend fenntartása, a tudományos kutatómunka sikere, az írói-költői ambíció, hivatás és családi kötöttség, hagyományos templomi ill. egyházközségi keretek fennmaradása miatt. Vitatkozva egymással, vitatkozva olvasmányaink szerzőivel. Bibliacentrikus szemléletünknek megfelelően persze végső, tekintélyként az evangéliumok Jézus ajkára adott nyilatkozatai szolgálnak. Értelmezésükben viszont már erősen hatna olvasmányaink szerzőinek kisarkításai a szeretet-csúcserték konkretizálásának céljából. Mindez szívós utóvédharcokban a - természetesen csak a társaság szemlélete szerinti - "hagyományos", "konzervatív", "dogmatikus" nézetekkel.

Elevenen él körünkben az Egyház nem-klerikális mivoltának tudata, azaz az egyetemes papság, a küldetés-továbbadás gondolata. "Pletyka-rovatunk" tematikája: gondjaink a "többiek" (= a klerikálisok) tekintetében. A "többiek" felé irányuló kritikáinkban hamarabb kialakul a "mi"-profilunk, mint befelé forduló tanulóköri munkánkban. Sokszor érezzük - problémázunk is róla eleget, hogy egyre inkább távolodunk azoktól, akikkel valamikor egyek voltunk. Ma úgy érezzük, nincsen mondanivalónk egymás számára; idegenek ők nekünk, idegenek vagyunk mi nekik.

Most szeretnék magamról vallani. Éppen a "mi" problémával kapcsolatban. Megvallom: tetszik nekem ez a sokszínűség. "Profi" vagyok ebben a közösségben, de éppen az a jó, hogy sem az én véleményem, sem olvasott szerzőink véleménye, nem az egyházi tanítóhivatal, nem az élő hagyomány tekintélyi erejével tükröződik tudatokban. Minden állítás, vélemény annyit ér, amennyit az érvei. A "mi"-profil kialakulása természetesen így lassúbb, de szervezesebb. Nagyon szomorú lennék, ha azt érezném, hogy az eddigi tekintélyek helyébe újak lépnének, ha olvasmányainkat, hozzáfűzött kommentárjaimat tekintélyi alapon dogmatizálnátok, vagy akár, ha közös megtárgyalás alapján fogadnánk el végérvényes "dogmatikus" definíciókat - amolyan kis-zsinat formájában. Vagy ha valami új liturgiát akarnánk a "mi" liturgiánkként baráti

társaságunkban. Ha valamiféle szektás ízű magatartásformákkal akarnánk közösséget építeni. Szóval: ha kritizálva az Egyház intézményesülését, a mi baráti körünk akarna intézményesülni, öncélúvá válni. Akár más, hasonló baráti körökkel kapcsolatot keresve... Személyünkre vonatkozólag kezdjük megérteni, mit jelent a kicsiség, a szolgálat. Úgy érzem ezt kell következetesen alkalmazni minden közösségre; magunkra, a miénkre is. Vallomásom most arra irányul, hogy áttételesen nagyon sokat valósítottok a küldetésből, de szerényen, háttérben maradva. Arra gondolok, hánszor beszéljük meg - akár előre, akár visszatekintve - veletek, gyerekeitekkel a vasárnapi igehirdetés (homília, elmélkedés) tematikáját, problematikáját. Szolgálat ez, a "többiek" szolgálata - ha áttételesen is.

És itt jön szóba a küldetés egy fontos problémája, amely feltétlenül egyik komponense a régi barátoktól eltávolodásunknak. A küldöttet valaki küldi. A küldött küldőjének mondanivalóját közvetíti. Az egyházi tanítóhivatal jelenlegi felfogása szerint, tehát a második vatikáni zsinat óta, a "laikus" küldetés többé nem lehet vitás. De mondanivalónk tartalmára vonatkozólag már fennáll a probléma. Amit legsajátosabb "mi" mondanivalónknak érzünk (átformálódásban lévő tudatunk tartalmi) az nincs benne a kortárs keresztény köztudatban. Amikor tudatátalakítást akarunk végezni a kortárs keresztények körében, kinek a küldetésében, kinek a nevében és megbízásából képviseljük tudatátalakítást célzó mondanivalónkat? A "hagyományos"-közkeletű, az "egyházias" felfogás nevében nem, és így - legalábbis pszichológiailag - nem érezhetjük magunkat a "hivatalos egyház" küldöttjeinek; és éppen a legsajátosabb "mi"-mondanivalók tekintetében nem. Akikhez küldöttek lennénk határozott bizalmatlanságot is éreznek: eretnokséget, szektásságot, egyházellenességet, rombolási, bontási szándékot szimatolnak. Mert "hitkételyt", "hitellenes kísértést" érez sok keresztény - főleg katolikus (!) - lelkiismeret minden problémafelvetésben. Vannak, akik társaságbeli illetlenséget éreznek minden vallást érintő kérdésselvetésben, társalgási témában; protestáns-keresztény, hívő-hitetlen, s egyéb irracionális érzékenységeket sértő "vallásvitákat" nyilván liberális hagyományaik alapján. Ha "marketing"-módszerű küldetésre vállalkoznánk (amitől persze mindannyiunknak borsószik a háta, nem utolsósorban pénzbeszedői jellege, vagy akárcsak ürügye miatt, no meg a szektás formája miatt is), még inkább felmerül a kinek a nevében történő küldetés kérdése.

Becsületességünk tiltja, hogy megmaradjunk annál a felületes "apostolkodás"-riál, amit esetleges legfejlettebb tudatú hivatalos egyházi küldőink is elképzelnék; de azt is tiltja, hogy küldőink háta megett olyan mélységekbe menjünk, amire nem küldtek minket.

Legtöbb lehetőséget a párbeszédre a nem "egyházias" beállítottságú, kellő értelmi szinttel rendelkező, becsületes emberek, a kereső típusok nyújtják, akik megszokták, hogy elfogulatlanul nézzenek szembe kérdésekkel. Náluk a "kinek a nevében történik a küldetés" kérdése fel sem merül. Nem képviseljük a hivatalos egyházat, amire nem is kíváncsiak. Az sem baj, ha nincs kifejeződött "mi"-véleményünk. Önmagunkat képviseljük, saját tudatunkat... ameddig eljutottunk újraértelmezésünkben, amit szervesen, ténylegesen magunkévá tettünk. Nem szervezetek véleményét igyekszünk torzításmentesen képviselni, hanem arról "vallunk", ami ténylegesen a mienk, ami ténylegesen bennünk él, minden melléktekintet nélkül, még a megnyerési szándékot is háttérben hagyva. Így nem kell félnünk attól, hogy úgy tekintenek minket, hogy végső fokon mégis csak a "hatalmi" egyház ügyeskedését, taktikázását szolgálja mondanivalónk, s mi is csak - talán tudattalan - "balekjai" vagyunk valamiféle klerikális taktikának.

Végső soron, annyiban vagyunk "mi", amennyiben szolgálni tudunk. Nem öncél a közösség. Nem is a közösség nevében vagyunk küldöttek. Saját belső meggyőződéseink elkötelezettjei vagyunk. S éppen ezért - talán mondanom sem kell - ez az "én" véleményem, nem biztos, hogy a tiétek is; tehát nem biztos, hogy "mi"-vélemény...

1972

KIRÁLY ÁRON

A BONCNOK MONOLÓGJA

Bálint kilökte maga előtt az ajtót és kilépett a kórház egyik vészkiáratán, amely a mellékudvarra nyílt. Az erős napsütéstől hunyorogni kezdett, így arcán még inkább láthatóvá váltak a ráncok, melyeket az elmúlt hét eseményei rajzoltak fiatal arcára. Kialvatlan szemeivel körbenézett az udvaron. A kórház falaival körbeölelt kis gazos terület, a kiszáradásnak indult gyér

cserje, a meghajlott tuja barnás ágaival, minden lehangelő látványuk ellenére, kis megnyugvást adtak meggyötört lelkének. Végre egy kis természetes zöld szín, és nem a kórház nyomasztó, rideg fehérsége. Beleszipantott a levegőbe, hogy végre ne csak a fertőtlenítőszeres, gumikesztyűk, gyógyszerek, és a kórtermek áporodott szagát érezze, hanem a friss, betegektől, és a munkatársaktól mentes levegőt. Egy pillanatig érezte is a várva várt frissességet, de az orrát ingerelni kezdte egy oda nem illő szag... a dohányfüst. Dühös tekintete körbenézett, keresve a füst eredetét. Az ajtó melletti árnyékban, fálnak dőlve a kórboncnok alakja bújt meg. A hosszú, fekete kabát kigombolva lógott a vékony férfin, fehér inge félig volt betúrve, sötét nyakkendője kiengedve lengett a nyakán. Haja kócosan lengett jobbra, balra, egy-egy tincs a homlokára hajlott. A csontos, kissé beesett arc Bálint felé fordult, szemei érdektelenül meredtek a mentős ingerült arcába.

-Helló!- köszönt végtelen egykedvűen, majd keskeny, élesen metszett ajkaihoz emelte cigarettáját és nagyot szippantott belőle.

Bálint viszonzta a köszönést hasonló hangvétellel, majd csalódottan megfordult, hogy visszamenjen a kórházba. Ideges volt, magányra, nyugalomra vágyott néhány perc erejéig, de úgy tűnik ez sem adatott meg. Épp hogy a kilincshez nyúlt, ismét megszólalt a mély, karcos hang;

-Szar napod van, mi? Kérsz egy cigit? Az utolsó kérdést furcsán, megnyugtató hangsúllyal tette fel, mintha csak egy apuka kérdezné az iskolában megbántott fiától, hogy kér-e két gombóccal a kedvenc fagyijából, vigasztalás képen.

A mentőtiszt meglepődve nézett rá. Hirtelen gyermeki bizalmat érzett a rossz pletykák ellenére. A doktorról különös megjegyzések terjengtek a kórházi dolgozók között, miszerint örült, embergyűlölő, aki tiszteletlen mind az élőkkel, mind a holtakkal, akik boncasztalára kerülnek. Bálint becsukta az ajtót, és odalépett a cigarettásdobozt nyújtó rideg külsejű kórboncnokhoz. Kihúzott egy szálat a dobozból, ajkai közé biggyesztette, és a doktor kezében fellobbanó öngyújtó lángjába tartotta a végét. Mélyet szívott a sístergő dohányból, tüdejét átjárta a mérgező, de akkor, abban a percben nagyon jóleső füst, majd könnyed érzéssel kifújta.

- Köszönöm!- mondta némi mosollyal a szája szélén.

- Nincs mit! Amilyen haragosan jöttél ki, gondoltam jól esne.